2.4. Evlenme Engelleri

Sürekli Evlenme Engelleri: Taraflar arasında evliliği ebedî olarak engelleyen durumlardır. Bunlar: *kan bağı*, *sıhriyet (evlilik sebebiyle oluşan hısımlık bağı) bağı* ve *süt emme sebebiyle* haram olanlar şeklinde üçe ayrılır.

Nitekim konuyla ilgili: “**Size şunlarla evlenmek haram kılındı: Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeş kızları, kız kardeş kızları, sizi emziren süt anneleriniz, süt kız kardeşleriniz, karılarınızın anneleri, kendileriyle zifafa girdiğiniz karılarınızdan olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız, -eğer anneleri ile zifafa girmemişseniz onlarla evlenmenizde size bir günah yoktur- öz oğullarınızın karıları, iki kız kardeşi (nikâh altında) bir araya getirmeniz. Ancak geçenler (önceden yapılan bu tür evlilikler) başka. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.”**[26] *“Kan hısımlığından (nesep yoluyla) haram olanlar, süt hısımlığından dolayı da haram olurlar.”*[27] gibi ayet ve hadisler, süt emzirmenin ve emmenin İslam’da bir evlenme engeli oluşturduğunu ifade etmektedir.

1. Kan bağı sebebiyle haram olanlar:

Usul (Üst soy): Anne, baba, nine, dede.

Füru(Alt soy): Oğul, kız ve bunların çocukları.

Ana-babanın füru’u ve bunların çocukları: Kardeşler ve kardeş çocukları (yeğenler).

Dede-ninenin fürusu: Bunların çocukları ikinci derecede oldukları için evlenme engeline girmezler (Amca, hala, dayı, teyze).

2. Sıhriyet (Evlenme) sebebiyle haram olanlar:

Usulün eşleri: Baba veya dedenin hanımları, yani üvey anne ve nineler.

Fürunun eşleri: Çocuk veya torunların eşleri.

Hanımının usulü: Kayınvalide ve kayınvalidenin annesi.

Hanımının fürusu: Üvey kızlar ve bunların kızları.

---

26 Nisa suresi, 23. ayet.
27 Buhari, Nikâh, 20; Ayrıca bk. Yaman, Aile Hukuku, 34.

3. Süt emzirme sebebiyle haram olanlar:

Diğer inanç ve hukuk sistemlerinden farklı olarak İslam'da süt emzirme, kadın ile sütünü emzirdiği çocuk arasında bir bağ ve mahremiyet (haramlık) oluşturmaktadır.

Bu konu ile ilgili temel kural şudur: Süt emen çocuk, emziren kadının öz çocuğu gibi kabul edildiğinde kan ve sıhriyet/evlilik sebebiyle öz çocuk o aileden kimlerle evlenemezse süt emen çocuk da aynı kişilerle evlenemez. Hanefi mezhebine göre bu emmenin bir kez olması süt kardeşliği için yeterli kabul edilmektedir.[28]

Geçici evlenme engelleri: Bunlar, belirli hâllerde ortadan kalkması mümkün olan ve daha önce aralarında evlenme engeli bulunan kadın ve erkeğin evlenmesine imkân veren durumlardır. Başlıca geçici evlenme engelleri şunlardır:

Din farkı: Müslüman bir erkek veya kadının müşrik biri ile evlenmesi haram[29] olduğu gibi tamamen inançsız olan ateist birisi ile evlenmesi de haramdır. Bunun dışında Müslüman bir erkek, Ehlikitap (Yahudi ve Hristiyan) bir kadın ile evlenebilirken[30] Müslüman kadının Ehlikitap bir erkek ile evlenmesi de yasaktır. Buna göre Müslüman bir erkek Müslüman ve Ehlikitap bir kadın ile evlenebilirken Müslüman bir kadın sadece Müslüman olan bir erkek ile evlenebilir.

Üç kere boşama: Üç kere boşanılan eş ile hemen tekrar evlenilemez. Eşler başkalarıyla normal şekilde evlenip bu ikinci eşinden normal bir şekilde boşanması veya bu ikinci eşinin ölmesi halinde eski eş ile tekrar evlenilebilir.[31]

İki akraba ile birden evlenme: Bu durum, erkeğin birden fazla kadınla aynı anda evli olması hâlinde geçerli olan bir evlenme engelidir. Örneğin iki kız kardeşin veya hala ve yeğeninin ya da teyze ve yeğeninin aynı anda bir erkeğin nikâh altında olmaları yasaklanmıştır. Ancak bu şekilde olan iki kadından evli olduğu kadın ölür ya da onu boşarsa diğeri ile evlenebilir.[32]

Başkasının karısı olma: Bir kadının aynı anda birden fazla erkekle evli olması yasaktır. Bundan dolayı başka bir erkekle dinî veya resmî nikâh ile evli olan bir kadın ile evlenilmez. Buna göre evli olan bir kadın, boşanıp iddetini tamamlamadan başka bir erkekle evlenemez.

Kadının iddet beklemesi: Boşanma veya kocasının ölümünden dolayı iddet bekleyen kadın, iddet süresi içerisinde başka bir erkek ile evlenemez.[33] Bu durumdaki bir kadın ancak iddeti bitince evlenebilir.

Dinimize göre kadının iddet süresi, evliliğin sona erme sebebine göre farklılık göstermektedir. Buna göre:

1. Evlilik kocanın ölümüyle sona ermişse kadın dört ay on gün iddet bekler.

2. Hamile kadının iddeti doğuma kadardır. Burada evlenme gerek kocanın ölümü ve gerekse boşanma sebebiyle sona ersin, hüküm değişmez.

3. Boşanan kadınların iddeti, eğer hamile değilse üç hayız (kurû) süresidir. Bu da normal hayız gören kadınlarda yaklaşık üç ay kadar bir süredir. Hayız görmeyenlerin iddeti ise üç aydır.

28 Yaman, İslam Aile Hukuku, 34.
29 bk. Bakara suresi, 221. ayet.
30 bk. Maide suresi, 5. ayet.
31 bk. Bakara suresi, 228- 229. ayetler.
32 bk. Nisa suresi, 23. ayet.
33 bk. Bakara suresi, 228-235. ayetler.